

הלכות שבת סימן שא

164 באור הגולה

ל * מתיר לצאת ברשות הרבים (קטו) * בטלית סביב הצנאר. הגה * אף-על-פי שמונים צד זמין על כתפו של שמואל, דרדך ללבוש כן ולא הרי אלא להתנאות ושרי (כ"י): לא קהיצא מעטף בטליתו * וקפלה מנאן ומנאן בידו או על כתפו, אם (קטו) נתפנו לקבץ בנפיו כדי שלא יקראו או כדי שלא יתלכלכו, אסור, ואם קבצם להתנאות בה במנהג אנשי המקום במלבושן. מתיר. יוהני מלי בטליתות שלהם שהיו יריעה אחת מרבעת. (ק"י) אבל מלבושים דידן, כשהוא לבוש בהם (ק"ה) ומוציא ידיו מתוכה, מתיר לתפס קצתם בידו להגביהם כדי שלא יתלכלכו שוליו בטיט או כדי שלא (כ"י) יעכבוהו ללכת: לב * שהוציא במעוה הצוררים לו בסדינו, (ק"ט) ח"ב: הגה אבל בבית (קכ) מתיר * אם צריך לו, ואפלו אינן צוררים

באר היטב

יכולים להגביה בידו כלי שום קפול, עכ"ל. ועין ט"ו באותן הנשים שהגירות ואח"כ מביתן קצת הפגד וחולצות שנית למשה, אותו חלק המקפל הרי

משנה ברורה

ל (קטו) בטלית סביב הצנאר. ואין זה סותר לסעיף הקודם, דמגרי במדינות שנהגו לצאת בן בחל בבתיהם, ולכן מתיר אפילו במקרה ומנח סביב הצנאר, דרדך מלבוש הוא שם, והוא כעין סודר שהתיר השלחן-ערוך לקמן בסעיף לו (מ"א ותו"ש). ומה שכתב בהג"ה: אף-על-פי וכו', (ק"ו) מקומה שיהא לוסף סעיף כט, וכנ"ל. ובבבארי הגר"א (ק"ו) משמע שמפרש, דמה שכתב בשלחן-ערוך 'בטלית שסביב הצנאר', הינו ששני צדי העליון הנה מקבץ ומנח סביב הצנאר אבל שוליה מתחתון שמאחוריה הנה משלשל למטה, ולזה סימ' הרמ"א (קל"ה) דאף-על-פי שמונים צד זמין על כתפו של שמואל גם-כן שרי, משום דרדך ללבוש כן והוא להתנאות. ולפי פירוש שנהגו דין זה גם במדינתנו: לא (קטו) נתפנו לקבץ בנפיו וכו'. הינו, ששטל (קל"ה) שני הקצוות שלפניו ולאחוריו לצד זמין וכן של צד שמואל וקפלו והגביהו על ידו או על כתפו. (קמ) ולא דמי לסעיף כט, דהתם כל שולי הטלית שלאחוריו מקפלת ומנח על כתפו, מה שאין בן הקא דרך הקצוות מקפלין ומנחין על כתפיו, להבי רק אסורא איבא ולא חיובא, וגם סלי בכתות: (ק"ו) אבל מלבושים דידן. השעם, דאכתי נשאר עליו עצם הפגד דרדך מלבוש. (קמ"ה) ומשמע באחרונים דאף-על-פיכך אין להקל אלא במגביה קצתם⁸⁵, אבל לא להגביה הרבה וילתם תחת הזרוע, דנעשה כמורכב⁸⁶: (ק"ה) ומוציא ידיו מתוכה. משמע (קמ"ה) דכשאינו מוציא ידיו מתוכן, כגון מענטליי"ק של נשים או שול-מאנטליי"ק של אשכנזים, אסור להגביהם, דלאו דרדך מלבוש הוא. ומכל מקום נראה (קמ"ה) דאין להתמיר אלא להגביה הרבה⁸⁵, אבל לא מעט כדי שלא יתלכלכו, דע"ז דרדך לבישה הוא:

לחוצו במעוה הצורר לו בכיסו מחזיק בבגדו, אבל בבית או תוך הערויב דלית בה משום אסור הוצאה, שרי באפן הטבאר לקמה: (קכ) מתיר. להיות לבוש בסדין הנה (קמ"ה) אם צריך לו להסדין.

שער הציון

הגר"א. והט"ז החמיר לקמן דביצין שיהא מכסה בה רב גופו, והגר"ו העתיק בדבריו: (ק"ו) דמאי רבותא הוא להמיר רבותא כאלו רב גופו, ואם בא לומר דנזקא באפן זה, לא הנה לו לומר בלשון אף-על-פי: (ק"ו) שגרי הוא מרמז על הוספות שם דבור המתחיל 'מהר', ומפרש שם בן להמציא: (קל"ה) הינו, דלא מבצא אס אינו מניח צד זמין על כתפו שמואל דשרי, דאף שהוא מקבץ מלמעלה סביב צנארו לצד זמין ולצד שמואל את הטלית וקנה על כתפו. מכל מקום הלא מאחוריו משלשל הטלית על גופו ואינו נקרא ע"ז כזה בשם מורכב כמבאר בגמרא לאסור וילא בדעת רבנו יונה שהקא ב"ר שאוסר בזה, אלא אפלו אם מניח צד זמין על כתפו שמאל שרי, כן מוכח בתוספות שם, אף דבבארי דנזקא בשהיה צד אחד של זמין מנח על כתפו שמואל אז שרי, והרמ"א סתם בזה, וצריך שיהיו: (קל"ה) טור: (קמ) בן משמע בביתו יוסף דלגרמבי"ם יש חלוק בין טלית מקפלת להך דהקא, ואם-כן השלחן-ערוך שהעתיק לשון הרמב"ם, על-פ"ה צריך לומר כמו שהבגנו והט"ז דמשמע מה דענין אחד הוא עם הג"ל, הקשו עליו האחרונים: (קמ"ה) מגן-אברהם ותוספות-שבת ופרי"מגדים, וסיועם הוא בדברי מהר"ל וכן משמע קצת מלשון השלחן-ערוך. אף שבבית-יוסף לא משמע כן: (קמ"ה) אחרונים: (קמ"ה) בן מסיק מגן-אברהם בשם מהר"ל וכן הסכים בספר שלחן-עצ"ש. והנה הט"ז התמיר אפלו במלבושים שלנו שלא להגביהם אפלו קצה (במקום שאין צריך כדי שלא יתלכלכו, שלא בדעת השלחן-ערוך, והקשה כזה קשיות על השלחן-ערוך, אבל כל האחרונים ישבו את קשיותיו והסכימו דהרין עם השלחן-ערוך ועין במאמר-טורדכי ובאליה רבה ובגמרא-שלוש תשלחן-עצ"ש, וגם הגר"א אברהם בשיטתם, מליכ"ה לא העיקרתי לדיכא: (קמ"ה) פשוט: (קמ"ה) אליה רבה ופרי"מגדים לפי פירוש הט"ז, וכן נראה לענין דמאי לפי פירוש הגר"א וגם רישא דצוררים מרי גס-כן במגנבים, והוא הלא משמע דסבירא לה דבמגנבים לא שייך כלל שם מקצה מנהיגא רציה טהא דפונקט נואלי גם הוא מורה למגנב-אברהם, ואיך לדידה שפונקט לתלותו בצנאר בחוץ, ואם-כן די בשערין לו להסדין לבד, אבל להפגנא-אברהם דיש ע"ז קצת עליה שם מקצה, כדכתיב אנו לומר כפריש התוספת-שבת דהאי * אם צריך לו, הינו שפירא להיחור שם שלא תרומם: 1 שםמיה. 2 מין שבתיה של בידהכנסת.

הלכות שבת סימן שא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק קיז]

אין להקל אלא במגפיה קצת⁽⁸³⁾ וכו', הנהיגה פמ"ב⁽⁸⁴⁾.

להגביה קצת אך אסור להגביה הרבה [כדעת האחרונים], ובשול-מאנטייל וכדו', לדעת השו"ע אסור גם להגביה קצת, אך המשנ"ב פסק שמותר, ואילו בבגדים כעין טלית שלהם, לדעת השו"ע אסור אפילו להגביה קצת, ולדעת המהרי"ל מותר [וצ"ע דעת המשנ"ב בזה].

[משנ"ב ס"ק קיח]

דאין להחמיר אלא להגביה ספק⁽⁸⁵⁾.

⁽⁸⁵⁾ ומי שיש לו 'טלית קטן' ארוכה, ומקפל את שוליה בתוך המכנסיים, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ה ס"ק טו עמ' קלג) שמותר, כיון שכך הדרך ללכת עם טלית קטן.

ולאחז בידו את קצה האבנט, הורה החזו"א (דינים והנהגות פי"ד אות יד, מובא בארחות שבת ח"ג פכ"ח הע' רכז) שאין לעשות כך ברשות הרבים משום הוצאה.

[ביה"ל ד"ה בטלית]

י"ש לומר דציצית נוי הן לנדר⁽⁸⁶⁾.

⁽⁸⁶⁾ וממה שכתב במשנ"ב לעיל (ס"י יג ס"ק ד) שבגד שיש ספק על חיובו בציצית והטילו בו ציצית מחמת הספק, אסור לצאת בו, מכאן שאין הכוונה שחז"ל הציצית הינם נוי לבגד מצד עצמם, שהרי אם כן מדוע אסור לצאת בבגד שחיובו רק מספק, אלא הכוונה היא שהנוי לבגד הוא מה שיש עליו דבר שבו מתקיים חיובו, ולכן בספק, שאפשר שהבגד אינו חייב בציצית, אין חז"ל הציצית נוי אלא משוי, וביציאה עמו יש ספק איסור טלטול משוי ברשות הרבים. וראה מה שכתבנו שם ולהלן (ס"ק קמד).

⁽⁸³⁾ ולצאת בשרוולים מקופלים, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ה סי' יח על סכ"ט) שכוין שעתה אין לו שום תועלת בלבישתם יותר ממה שהיה הולך בשרוולים קצרים, נחשבים הם משוי ואסור לצאת בהם לרשות הרבים. מאדך, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ה ס"ק טז) שגם לבישת שרוולים מקופלים נחשבת דרך לבישה ואינה משוי.

⁽⁸⁴⁾ כוונתו למה שמוכא בגמ' (שבת קמז, א) שאסור לעשות 'מרוב' בשבת, והיינו שאסור לקפל את הבגד כשהוא ארוך, כלפי מעלה. וגמ' זו היא המקור לתחילת דברי השו"ע בסעיף זה [ראה ביאור הגר"א], והוסיף השו"ע שאסור זה אינו נוהג אלא בטליתות שלהם שהיו ללא שרוולים, אולם בבגדים שלנו שיש להם שרוולים ומוציאים את הידים מתוכם, מותר לעשות מרוב, כיון שבכך עדיין נשאר עליו עצם הבגד בדרך מלבוש. ועל זה כתב המשנ"ב שיש מהאחרונים שדעתם שגם בבגדים שלנו אם מגביה הרבה את הבגד יש בכך משום עשיית מרוב [ובשעה"צ (ס"ק קמא) הוסיף, שכן משמע קצת מלשון השו"ע], ואין להתיר בבגדים שלנו אלא הגבהה במקצת.

ודעת המהרי"ל (המובא במג"א) שהגבהה במקצת מותרת בכל הבגדים. והמשנ"ב להלן (ס"ק קיח) פסק שבמענטלי"ק או בשול-מאנטייל מותרת הגבהה במקצת [וצ"ע אם דעתו להקל רק בבגדים אלו, כיון שאף על פי שאין להם שרוולים מ"מ צורתם כעין בגד, או שדעתו להקל בכל הבגדים כדעת המהרי"ל ושלא כדעת השו"ע]. ונמצא, שבבגדים שלנו, לכונן מותר

